

+Advies van de Adviesraad Sociaal Domein Nissewaard

Onderwerp : Verordeningen Sociaal domein 2023
Nummer : A2235
Advies-aanvraag : Gevraagd advies
Bestemd voor : College van Burgemeester en Wethouders Gemeente Nissewaard
Datum advies : 20 april 2023

Geacht College van Burgemeester en Wethouders,

De Adviesraad Sociaal Domein Nissewaard heeft met interesse kennis genomen van de adviesaanvraag en de documenten aangaande de Verordeningen in het kader van het sociaal domein (de Verordening Participatiewet, IOAW en IOAZ gemeente Nissewaard 2023, de Verordening maatschappelijke ondersteuning Nissewaard 2023 en de Verordening jeugdhulp Nissewaard 2023).

Tijdens een ASD-vergadering heeft een team van betrokken beleidsadviseurs een uitgebreide presentatie en toelichting gegeven op de verordeningen en uitvoerig vragen van de ASD-leden daarover beantwoord.

De Adviesraad is deze medewerkers daarvoor zeer erkentelijk.

De Adviesraad oordeelt in het algemeen positief over de voorgelegde verordeningen. Uit de ontvangen documenten blijkt dat de vigerende integrale verordening omvangrijk en complex is, waardoor het verkrijgen van inhoudelijke inzicht lastig is. Dit mede omdat de gehanteerde begrippen bij de drie onderhavige wetten niet eenduidig gedefinieerd zijn en de te doorlopen procedures verschillen.

Bij wijzigingen in de bepalingen die betrekking hebben op één van de betreffende wetten, betekent dit telkens een wijziging van de integrale verordening. Dit is een complicerende factor vanwege de vele ontwikkelingen in en rond de wetgeving betreffende de sociale zekerheid in brede zin.

Het blijkt dat een integrale verordening niet helpt bij het realiseren van een integrale manier van werken, waarbij wordt opgemerkt dat belangrijke randvoorwaarden voor een dergelijke werkwijze niet in een verordening, maar in beleidsdocumenten worden opgenomen.

Gezien voorgaande constatering begrijpt en ondersteunt de Adviesraad het doorvoeren van aparte verordeningen in het kader van de betreffende wetten.

Dit in de veronderstelling dat deze verordeningen eenvoudiger te doorgronden zijn voor de inwoners, al beseft de Adviesraad dat dit beperkt mogelijk is omdat een verordening ook juridisch sluitend moet zijn.

De Adviesraad is verheugd het volgende te lezen in de ontvangen documenten en zou graag nader geïnformeerd willen worden over de wijze en de termijn waarbinnen nadere invulling wordt gegeven aan het gestelde:

a. Afstemming met andere vormen van hulp en ondersteuning

“Wanneer in een hulpvraag of behoefte aan ondersteuning van een cliënt of diens ouders niet kan worden voorzien binnen één wettelijk kader als bedoeld in deze verordening, draagt het college verantwoordelijkheid voor goede afstemming van de hulp en ondersteuning.”

b. Cliëntondersteuning en zorgplicht voor integrale toegang en intake

“Ongeacht de locatie en / of werkwijze van het college en belanghebbende, schriftelijke of persoonlijke aanvraag, dient belanghebbende gedegen ondersteuning te ontvangen. Uiteindelijk gaat het om een goede uitvoering die moet leiden tot ondersteuning waar ondersteuning nodig is.”

en:

“Overeenkomstig de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) 2015 moet het college er voor zorgen dat er gratis cliëntondersteuning beschikbaar is. Hoewel de juridische grond in de Wmo is verankerd geldt deze bepaling ook voor andere ondersteuning vanuit de gemeente zoals de verstrekking van uitkeringen in het kader van de Participatiewet, de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers of bijzondere bijstand.”

en:

“Het college kan nadere regels stellen met betrekking tot cliëntondersteuning.”

Op onderdelen van de verordeningen heeft de Adviesraad de volgende adviezen dan wel aandachtspunten:

A. Algemeen en geldend voor alle drie afzonderlijke verordeningen

1. Goedkoopst adequate voorziening

In de verordeningen wordt telkens vermeld dat het college de goedkoopst adequate voorziening biedt dan wel vergoedt.

De Adviesraad is van mening dat de aangeboden voorziening ook kwalitatief afdoende dient te zijn en dat deze voorziening tevens tijdig beschikbaar moet zijn en ingezet kan worden wanneer nodig.

2. Informatievoorziening op verzoek

In de drie verordeningen is de volgende bepaling opgenomen:

“Het college zorgt er in ieder geval voor dat inwoners die daar om verzoeken:

Worden voorzien van relevante informatie in begrijpelijke vorm ten aanzien van:

- i. het gemeentelijk beleid en de wijze waarop uitvoering wordt gegeven aan de wettelijke taken in het sociaal domein, en
- ii. hoe de toegang tot de diverse voorzieningen is georganiseerd.”

De te verstrekken informatie is algemeen van aard en niet persoons- of situatie-gebonden.

De Adviesraad wil graag geïnformeerd worden over de vorm(en) waarin deze informatie verstrekt wordt en verzoekt deze informatie ter inzage te mogen ontvangen.

3. Mogelijkheden tot bezwaar

In de drie voorzieningen is vastgelegd wat in ieder geval in een beschikking moet worden opgenomen. Daarbij is niets vermeld over bezwaar.

De Adviesraad is van mening dat in een beschikking moet worden opgenomen op welke wijze de client bezwaar kan indienen. Dit overeenkomstig de bepaling in de (concept) Verordening maatschappelijke en vrouwenopvang Zuid-Hollandse Eilanden 2023.

4. Opbouw en structuur verordeningen

De Adviesraad constateert een verschil in opbouw en structuur van de drie voorgelegde verordeningen. Daar waar de Verordening Participatiewet, IOAW en IOAZ uit gaat van bepalingen over het waar recht op bestaat en welke verplichtingen er gelden (het wat), gaan de Verordening maatschappelijke ondersteuning en de Verordening jeugdhulp Nissewaard 2023 daarnaast uit van de werkwijze (het hoe), door het volgen van de klantreis.

Dit zal een reden hebben, maar wordt niet nader verklaard.

B. Verordening Participatiewet, IOAW en IOAZ gemeente Nissewaard 2023

1. Artikel 4.4.1 Beschut werk

In dit artikel wordt bepaald dat het college een wachtlijst beschut werk beheert indien er meer inwoners met een indicatie beschut werk zijn dan het door het college beschikbaar gestelde aantal beschutte werkplekken.

De Adviesraad adviseert voldoende beschutte werkplekken te realiseren waardoor de wachttijd voor een beschutte werkplek beperkt is en de wachtlijst niet structureel is.

2. Paragraaf 5 Aanpalende ondersteuning

In de verordening is de mogelijkheid opgenomen tot een vervoersvoorziening en een reiskostenvergoeding ter ondersteuning van de re-integratie.

De Adviesraad is voorstander van een bredere mogelijkheid tot het vergoeden van kosten naast de uit de Participatiewet voortvloeiende mogelijkheid van een premie.

3. Artikel 5.1.2 Bijdrage duurzame plaatsing

In dit artikel staat: "Het college kan een financiële tegemoetkoming verstrekken aan een werkgever die een bijstandsgerechtigde, die minimaal 1 jaar een uitkering ontvangt, een overeenkomst aanbiedt waarvan de duur van de overeenkomst tenminste zes maanden bedraagt."

De Adviesraad gaat er vanuit dat de bedoelde tegemoetkoming indien van toepassing wordt verstrekt en deze dan niet wordt geweigerd met het argument dat er geen budget meer is.

4. Artikel 6.2 Het opdragen van een tegenprestatie

Aan dit artikel is toegevoegd dat geen tegenprestatie wordt opgelegd indien er sprake is van redelijkerwijs noodzakelijke mantelzorg.

De Adviesraad is verheugd over deze toevoeging die een erkenning is van mantelzorg en recht doet aan de mantelzorger.

C. Verordening maatschappelijke ondersteuning Nissewaard 2023

1. Artikel 3.1 Melding behoefte aan maatschappelijke ondersteuning

Het eerste lid bevat regels voor de verplichte meldingsprocedure. De melding dient schriftelijk bij het college te worden gedaan, middels het meldingsformulier. In de toelichting wordt aangegeven dat dit formulier beschikbaar is via de website van de gemeente Nissewaard.

De Adviesraad is van mening dat dit formulier ook in papieren vorm verkrijgbaar moet zijn op de daarvoor geëigende plaatsen.

2. Artikel 4.2 Criteria voor een maatwerkvoorziening

In lid 4 van dit artikel is vermeld dat voor de bedoelde tegemoetkoming het college opdracht geeft om nader vast te stellen wat per voorziening, in aanvulling op wat algemeen gebruikelijk is, maximaal verstrekt kan worden.

De Adviesraad is van mening dat duidelijk moet worden aangegeven aan wie opdracht wordt gegeven (aan een zoveel mogelijk onafhankelijke). Hetgeen maximaal verstrekt kan worden dient algemeen inzichtelijk te zijn.

3. Artikel 4.2 Criteria voor een maatwerkvoorziening

In lid 6 wordt bepaald dat, als een maatwerkvoorziening noodzakelijk is ter vervanging van een eerder door het college verstrekte voorziening, deze slechts wordt verstrekt als de eerder verstrekte voorziening technisch is afgeschreven.

De Adviesraad vindt dat vervanging ook moet kunnen plaatsvinden als de voorziening niet functioneel genoeg meer is en er, gezien de situatie, een meer functionele voorziening beschikbaar is.

4. Artikel 4.10 Contra-indicaties, weigeringsgronden en herzieningsgronden voor het pgb

Lid 1 van dit artikel vermeldt dat een aanvraag voor een pgb van de client of diens vertegenwoordiger door het college kan worden geweigerd als onder andere:

“Het pgb wordt beheerd door de zorgverlener, tenzij er sprake is van ondersteuning door iemand uit het gezin of de familie in de eerste en tweede graad. Wanneer de zorgverlener uit het gezin of de familie in de eerste en tweede graad naar het oordeel van het college niet onafhankelijk genoeg is, kan het pgb worden geweigerd.”

De Adviesraad adviseert richtlijnen op te stellen waarmee het voor inwoners en medewerkers duidelijk is wanneer de zorgverlener uit het gezin of familie in de eerste en tweede graad naar het oordeel van het college niet onafhankelijk genoeg is, waardoor een pgb kan worden geweigerd.

5. Artikel 4.10 Contra-indicaties, weigeringsgronden en herzieningsgronden voor het pgb

Lid 1 van dit artikel vermeldt dat een aanvraag voor een pgb van de client of diens vertegenwoordiger door het college kan worden geweigerd als onder andere:

“De aanvrager de ondersteuning middels het pgb in wil kopen bij een door de gemeente gecontracteerde zorgaanbieder voor zorg in natura.”

Voor de Adviesraad is het niet duidelijk waarom deze bepaling is opgenomen en wat het bezwaar zou kunnen zijn van de gegeven situatie, zeker indien het een deel van de ondersteuning betreft.

6. Artikel 4.10 Contra-indicaties, weigeringsgronden en herzieningsgronden voor het pgb

Lid 1 van dit artikel luidt: “Een aanvraag voor een pgb van de client of diens vertegenwoordiger kan door het college worden geweigerd als:”

De Adviesraad begrijpt wat hier bedoeld wordt, maar merkt op dat een aanvraag niet kan worden geweigerd. Het college kan wel een pgb weigeren (negatief beschikken).

7. Artikel 4.11 Onderscheid formele en informele hulp

Lid 3 geeft aan dat de persoon aan wie het persoonsgebonden budget wordt verstrekt de zorg kan betrekken van een persoon die behoort tot het sociale netwerk, op voorwaarde dat deze persoon de hulp niet als gebruikelijke zorg of als mantelzorg kan verlenen.

Met deze bepaling wordt mantelzorg feitelijk een verplichting.

De Adviesraad is van mening dat, gelijk aan de gebruikelijke opvattingen, mantelzorg altijd vrijwillig is.

8. Artikel 6.3 Voorkoming en bestrijding ten onrechte ontvangen maatwerkvoorzieningen en pgb's en misbruik of oneigenlijk gebruik van de wet

Vermeld wordt dat het college een cliënt of zijn vertegenwoordiger in begrijpelijke bewoordingen informeert over de rechten en plichten die aan het ontvangen van een maatwerkvoorziening of pgb zijn verbonden en over de mogelijke gevolgen van misbruik en oneigenlijk gebruik van de wet. De te verstrekken informatie is algemeen van aard en niet persoons- of situatie-gebonden. De Adviesraad verzoekt deze informatie ter inzage te mogen ontvangen.

9. Artikel 7.2 Tegemoetkoming meerkosten personen met een beperking of chronische problemen

Dit artikel bepaald dat het college een tegemoetkoming kan verstrekken ter ondersteuning van de zelfredzaamheid en participatie aan personen met een beperking of chronische problemen. De Adviesraad beseft dat uitvoering maatwerk is, maar adviseert nadere regels te formuleren over de omstandigheden die aanleiding geven tot het verstrekken van de een tegemoetkoming en de hoogte daarvan.

D. Verordening jeugdhulp Nissewaard 2023

1. Artikel 2.2 Afstemming met andere vormen van hulp en ondersteuning

In lid 6 wordt bepaald dat, indien een jeugdige of een ouder weigert mee te werken aan ondersteuning, het college niet gehouden is het onderzoek op grond van deze verordening voort te zetten of een individuele voorziening toe te kennen.

De Adviesraad vindt dat zoveel mogelijk getracht moet worden de ondersteuning geaccepteerd te krijgen, maar als dit niet slaagt er naar alternatieve wegen zou moeten worden gezocht, zeker als de weerstand alleen de ouders of alleen één van de ouders of alleen de jeugdige betreft en hulp noodzakelijk wordt geacht.

2. Artikel 4.2 Toegang jeugdhulp via de huisarts, medisch specialist of jeugdarts

Lid 3 bepaalt: "Als een huisarts, medisch specialist of jeugdarts, in afwijking van het eerste lid, verwijst naar een andere aanbieder of verlener van jeugdhulp dan een onder verantwoordelijkheid van het college werkzame jeugdhulpaanbieder, dan kan het college alleen besluiten een individuele voorziening te verstrekken aan een jeugdige of een ouder als uit onderzoek blijkt dat deze niet kan worden verleend door een jeugdhulpaanbieder."

De Adviesraad is van mening dat het onderzoek moet worden uitgevoerd door een onafhankelijke.

3. Duiding "jeugdige of een ouder(s)" en "jeugdige en een ouder(s)"

In de verordening wordt telkens gesproken over "jeugdige of een ouder(s)" en "jeugdige en een ouder(s)".

De Adviesraad adviseert de betreffende aanduidingen in de verordening te bezien op het telkens juist toepassen ervan.

Nadere beleids- dan wel uitvoerings-regels

Met name in de Verordening maatschappelijke ondersteuning en de Verordening jeugdhulp wordt verwezen naar een door de gemeenteraad vast te stellen beleidsplan.

Indien met dit beleidsplan niet bedoeld wordt het Integraal Beleidskader Sociaal Domein Nissewaard of de Ontwikkelagenda sociaal domein 2022-2026, dan wordt verzocht aan te geven wanneer het bedoelde beleidsplan wordt opgesteld. De Adviesraad verzoekt het concept beleidsplan ter advisering te mogen ontvangen.

De Adviesraad verzoekt u het onderhavige advies ook ter kennis te brengen aan de Raadscommissie Sociaal Domein en de Gemeenteraad.

De Adviesraad vertrouwt er op spoedig een schriftelijke reactie van u te mogen ontvangen.

Met vriendelijke groet,

Namens de Adviesraad Sociaal Domein Nissewaard
A.M. Koopman-van Kouwen,
Voorzitter